

Motion

1983/84:1821

Axel Andersson m. fl.

Avskaffande av de kungliga privilegierna vid jakt

De kungliga privilegierna för bedrivande av jakt har sina rötter långt ned i medeltiden. Sålunda stadgades det redan år 1647 om förbud mot dödande och fångande av högvilt för gemene man, dock ej den som ”på frij Jacht är privilegierat”, dvs. konungen och adeln.

Denna djupt orättfärdiga ordning mildrades något genom en kunglig förordning av år 1789, vari rätten till jakt knöts till den jordägande rätten.

Nästa steg i jaktens demokratisering inträffade på 1800-talet, då olika arrendereformer började tillämpas.

I våra dagar bedrivs jakten till större delen på arrenderade marker. Därigenom har jakten på älg blivit möjlig även för den icke jordägande delen av landets befolkning.

För tiotusentals svenska jägare är höstens älgjakt årets stora händelse. Förberedelserna sker metodiskt och med stor omsorg. Lämplighetsprov i skytte och teoretiska ämnen avläggs, där det gäller att uppnå godkända resultat för att få vara med när allvar stundar. I dag behöver man inte vara kung, adelsman eller jordägare för att få jaga älg, förutsatt att man tillsammans med andra lyckas arrendera lämplig mark för ändamålet. Konkurrensen är stor. Det finns i dag många jaktintresserade, väl kvalificerade för uppgiften, som ställs utan jaktmöjligheter på grund av brist på mark att arrendera.

Desto mer upprörande är då det faktum att kungen disponerar drygt 97 000 hektar svensk kronomark för att under några dagar per år, på olika ställen i Syd- och Mellansverige bedriva den s. k. kungajakten på älg. Kungen borde, liksom hela den övriga skaran av älgjägare i Sverige, få nöja sig med en jaktmark, dimensionerad efter gängse normer och tillgången på älg. En sådan åtgärd skulle ge fler jaktintresserade möjlighet till arrende och älgjakt på de därmed frigjorda f. d. kungamarkerna.

Alla svenska älgjägare får betala för sig. De som jagar på egen mark löser jaktkort, betalar jaktvårdsavgift och avgift till älgskadefonden. Den stora majoriteten älgjägare som är jordlösa och som därför arrenderar sin jaktmark betalar utöver dessa avgifter även arrendeavgift samt särskild avgift per nedlagt djur. Så icke kungen.

Av gammal hävd har Sveriges kungar genom århundradena jagat fritt på kronans marker. Den enda avgift som erläggs i dag är en s. k. ”fällavgift” till resp. länsstyrelse.

Detta var kanske logiskt under det gamla feodalsamhällets tid, då kungen var utrustad med reell makt. Många utövade också sin makt mycket

energiskt, vår historia berättar om en myckenhet av krig och örlog, emanerande från Sveriges tron. Men i dag, när kungamakten är ett minne blott, saknar detta jaktprivilegium täckning. Argumentet att denna orättvisa förmån vilar på gammal hävd och därför skall bestå är svagt och ohållbart.

Någon gång och på något område borde väl demokratin även komma vårt kungahus till del? Enligt vår uppfattning är jakten på älg ett lämpligt sådant område och vi föreslår därför att kungen i fortsättningen skall jaga på samma villkor som gäller för alla andra jägare, vilka arrenderar jaktmark av kronan (domänverket).

Den ekonomiska merkostnad denna rättvisereform skulle medföra för konungen och hans hus, tror vi inte blir alltför betungande med tanke på inkomst och förmögenhet.

En motion i samma ämne lades till 1978/79 års riksmöte. Jordbruksutskottet anförde då i sitt utlåtande (JoU 1977/80:24) att den år 1977 tillsatta jakt- och viltvårdsberedningen bl. a. hade till uppgift att göra en allmän översyn av jaktförfattningarna. Utan vidare argumentation avstyrktes motionen, vilket förslag följdes av riksdagen. Skälet till att motion i samma ämne ånyo läggs är, att denna fråga inte med ett ord berörs i den nu framlagda jakt- och viltvårdsberedningens betänkande.

Eftersom vi anser denna fråga angelägen från demokrati- och rättvisesynpunkt hemställs

1. att riksdagen beslutar upphäva det kungliga privilegiet avseende jakt,
2. att riksdagen beslutar att de kungliga älgjaksarealerna skall begränsas på sätt som föreslås i motionen.

Stockholm den 24 januari 1984

AXEL ANDERSSON (s)

BENGT SILFVERSTRAND (s)

INGVAR BJÖRK (s)

BO SÖDERSTEN (s)

BRUNO POROMAA (s)

LILLY BERGANDER (s)